

dringsforslag selvfølgelig ikke, at rene Ud-læg refunderes. Man har ment, at det maatte være tilstrækkeligt, naar Lovforslaget dog skal hvile paa et filantropisk Grundlag, at give Bestyrelsesmedlemmerne Adgang til at faa deres Indskud forrentede.

Udvalget har haft under indgaaende Overvejelse Muligheden af nærmere at bestemme, hvad der skal forstaaes ved større Landejendomme, og der har i saa Henseende været gjort mange Forsøg paa at fastsætte en Grænse; et enkelt Medlem har fastholdt et Ændringsforslag derom, men Udvalgets øvrige Medlemmer have opgivet Forsøget, idet man har ment, at Administrationen ogsaa her vil afgive tilstrækkelig Garanti for, at Loven ikke vil blive benyttet paa en Maade, der gaar udenfor dens egentlige Opgave. Under 1ste Behandling fremkom der meget stærke Udtalelser om, at man ikke gennem et Lovforslag som dette yderligere burde fremme Udstykningen af de egentlige Bøndergaarde, og dette fandt Tilslutning fra forskellige Sider. Men hvad man nu end mener om det heldige eller det uheldige i, at Bøndergaardene blive stærkt udstykkede, saa er Udvalget i hvert Fald enig om, at denne Lov, alene ifølge sin Titel, ikke tager Sigte paa almindelige Bøndergaarde, og Udvalget har fundet Anledning til stærkt at fremhæve dette i Betænkningen, fordi man i det andet Ting har ment under særlige Omstændigheder ogsaa at inddrage saadanne under Lovforslaget. Udvalget ønsker, at det skal udtales her i dette Ting, at Lovforslaget ikke tager Sigte paa almindelige Bøndergaarde. Det ligger allerede i dets Titel, som taler om „større Landejendomme“, hvorunder man dog ikke indbefatter en almindelig Bondegaard.

Om disse almindelige Hovedbetragtninger har Udvalget været enig. Derimod er der ikke opnaaet fuld Enighed om forskellige Bestemmelser i selve Lovforslaget. Der er f. Eks. ikke opnaaet Enighed om Besiddelsesformen. Ærede Medlemmer ville erindre, at Lovforslaget i saa Henseende stiller Foreningerne, det vil sige dem, der købe Ejendommene, ganske frit, de kunne overdrage de udstykkede Parceller til fri Ejendom, til Livsfæste eller til Arvefæste med eller uden Ret til at sælge og pantsætte. Flertallet indenfor Udvalget har ikke ønsket at gaa med til Fæste. Det forekommer os, at man derved gør Forsøg paa at skruer Udviklingen tilbage. Naar man erindrer, at

Staten i sin Tid er gaaet i Spidsen med at forandre Fæste til Selvejendom, og at Staten i saa Henseende har høstet megen Ros og berettiget Ros for sit smukke Eksempel, saa forekommer det Udvalget uheldigt, om Staten nu gennem Lovgivningen skulde gøre Forsøg paa atter at vende tilbage til Fæste. Jeg skal ikke her komme ind paa Fæstets gode eller mindre gode Egenskaber — jeg har for Resten tidligere haft Lejlighed til at udtale mig herom —, men jeg skal fremhæve, at lige overfor Livsfæste er Flertallet ganske særlig betænkeligt paa Grund af den Bestemmelse, som er indført om, at Kommunerne skulde have Adgang til at benytte denne Lov. Man mener, at det vil være mindre heldigt at give Kommunerne Ret til at fæste bort. Det at blive Godsejer er en Virksomhed, som efter Flertallets Opfattelse ingenlunde eger sig for Kommunerne, og ganske særlig betænkelig maa man jo blive, naar man iagttaget Tidens Tegn og lægger Mærke til et Forslag, som i Øjeblikket er fremme i det andet Ting, indbragt ved privat Initiativ, og som gaar ud paa en Forandring i den nu gældende Lov om Jordlodder til Landarbejdere. Det nævnte Forslag vil nemlig gennem betydelige Statsmidler, ved Tilskud af Millioner af Kroner, forsøge at fremskaffe Fæste fra Kommunernes Side. Jeg skal selvfølgelig ikke komme nærmere ind paa Forslaget, men da det staar noget i Forbindelse med hele dette Spørgsmaal om Kommunefæste, skal jeg dog anføre, at det paalægger de Kommuner, som erhverve Ejendomme ved Statens Hjælp, at fæste dem bort. Der viser sig altsaa her en Kærlighed til Fæste, som man i mange Aar ikke har sporet noget som helst til, idet det syntes at blive en mere og mere indgroet Overbevisning hos den danske Landbostand, at fri Ejendom i alle Henseender var den bedste Maade at besidde Jord paa. Man ser ogsaa, at hver Gang Fæste kommer frem, finder man det i Forbindelse med Kommunerne. Det er et Tegn, som jeg tror, man gør vel i at tage i Agt, og derfor bør man være meget varsom paa dette Omraade. Foruden at Udvalgets Flertal derfor af principielle Grunde er imod, at Lovforslaget indfører Livsfæste, er Flertallet ogsaa imod det af praktiske Grunde. Det er jo dog klart, at ved Købet af en slig Ejendom ved Hjælp af Statens Midler for at udstykke den, maa Opgaven, Hensigten og det ønskelige være, at en slig Forretning afsluttes indenfor en rimelig Tidsgrænse, helst saa